

Октавија И. Неделку¹
Факултет за стране језике и књижевности
Универзитет у Букурешту

УДК 94:930.85(497.11)''14/18''
323.113(=163.41)(498.11 Букурешт)

Лидија В. Чолевић
Факултет за стране језике и књижевности
Универзитет у Букурешту

СРБИ У БУКУРЕШТУ. ОПШТИ ПРИКАЗ

Будући да се етноним „Срби” односи посебно на оне Србе који су живели и живе у окрузима Тимишу, Караш-Северину и Араду, овај рад се бави Србима у Букурешту. Неопходно је истражити управо овај сегмент популације из културолошке перспективе који се у прошлости често неоправдано занемаривао.

Кључне речи: Срби у Букурешту, румунско-српске везе, културолошка перспектива, српска (југословенска) историја.

Увод

О културним, историјским и лингвистичким румунско-српским (југословенским) односима написане су многе студије, чланци, књиге и докторске дисертације. Најплоднији период за изучавање ових односа био је од 1970. до 1982. године, када је одржано шест српско-југословенско-румунских симпозијума посвећених управо овој проблематици (четири у Београду и два у Букурешту). Према нашим сазнањима, не постоји студија која се бавила истраживањем Срба у Букурешту, било да је реч о онима који су рођени у Румунији или о онима који су се доселили, примили држављанство и једноставно прилагодили условима живота у овој земљи, или да је реч о онима који су у новије време привремено дошли у овај град и остали у овом граду. Делујући у различитим епохама у разним историјским момен-тима, често без јасне свести о мисији која им је поверена, Срби у Букурешту живе на два различита поља, дубоко и нераскидиво испреплетани српско-румунским везама формирајући савез двају светова и култура. Будући да се етноним „Срби” односи посебно на оне Србе који су живели и живе у окрузима Тимишу, Караш-Северину и Араду, наш рад се бави Србима у Букурешту. Сматрамо да је неопходно истражити управо овај сегмент популације из културолошке перспективе који се у прошлости често неоправдано занемаривао.

¹ cnedelcu2004@yahoo.com, lidijacolevic@yahoo.com

1. Времеплов

Познато је да Срби и Румуни нису никада ратовали једни против других. Традиционално добре суседске односе између два народа, те пријатељство које се одржало и опстаје већ столећима, истицале су и у више наврата спомињале обе стране. Издвојићемо две највише слушане тврдње које се односе на српско-румунске везе: прва је изјава великог румунског историчара, Николаја Јорге: *Румуни имају само два пријатеља: Црно море и Србе*, док се друга тврдња односи на легенду о Краљевићу Марку који је непосредно пред битку на Ровинама 1395. године, где је и погинуо, изјавио следеће: *Ја кажем и молим Господа да буде хришћанима помоћник, а ја нека будем први међу мртвима у овом рату*². *Ако занемаримо легенде, остају нам реални историјски докази који потврђују добросуседске односе Срба и Румуна. Позната је чињеница да су Словени, преци Срба, почели да насељавају северне и источне делове садашње Румуније још у раном средњем веку*.³ *Стварање духовног јединства српског народа на традицијама православља имало је пресудан значај за опстанак Срба и њихов заједнички живот са Румунима на овим просторима. Већина Срба који данас чине део становника региона представља потомке досељеника који су бежали из Србије пред најездом Турака у дугом периоду од XV-ог до XIX-ог века. Иако судбина ових двају народа под турском влашћу у извесним историјским моментима није била ни налик, има нечег заједничког у овим односима. Срби су изгубили своју државу 1459. године, настављајући борбу против освајача у оквиру мађарске територије и касније Хабзбуршке монархије, док су румунски владари успели да сачувају интегритет својих држава (Влашка и Молдавија) као вазали султана, имајући у свом залеђу велике силе, које су их, упркос томе што су им нанеле и много зла, спасиле дефинитивне пропасти. И једни и други су, међутим, сачували духовну власт, православље, захваљујући којем се оформила национална свест ових народа. После пропасти своје земље Срби су бежали пред Турцима у више таласа сеоба, а неки од њих су стизали и у румунске кнежевине као бегунци из једне православне и пријатељске земље и наилазили овде на добар пријем будући да су представљали војнике, војне команданте, монахе или људе од пера и дипломате. Додајмо и то да им није био стран црквени, административни и књижевни језик редакција старословенског језика/limba slavonă који је користио ћирилично писмо све до 1862. године*⁴. *Прави куриозитет представља чињеница да су*

² Легенда се спомиње у биографским списима о Стефану Лазаревићу, а забележио ју је Константин Филозоф 1427. године

³ Опширније видети у студији Љубивоја Церковића *Срби у Румунији*, Београд, 1997.

⁴ Прелазак са ћирилице на латиницу остварен је постепено, средином XIX –ог века уз помоћ тзв. алфавета у транзицији. Ћирилично писмо је у потпуности замењено латиничним 1862.

темеље штампарства код Румуна ударили управо српски штампари. Поглавар румунске цркве у Влашкој, Максим Бранковић, упознао је 1493. године у Млечима јеромонаха Макарија⁵ кога је касније довео у Трговиште⁶, тадашњу престоницу Влашке. Прва штампарија је била ћирилска и верује се да је била смештена у манастиру Деал у близини Трговишта, а прва књига *Литургијар/Litughier* изашла је из штампе 1508. године. Друга штампарија која ће радити у Влашкој била је штампарија породице Љубавић која ће радити у Горажду у периоду од 1519. до 1525. године, а касније се преселила у Влашку [Ванку, 2005: 11–13]. У борби против истих непријатеља током историје, Румунија и Србија су обезбедиле суверенитет и интегритет својих држава. Уверени смо да ова повезаност представља пријатељство двају суседних народа, а не њихових челника који имају дужност да га негују и промовишу. Када је реч о досадашњим историјским истраживањима српско-румунских веза треба поменути, са румунске стране, следеће истраживаче: Илију Барбулескуа, Антона Балоту, Мирка Живковића, Дорина Гамулескуа, Живу Милина, Миодрага Милина, Миодрага Ђурушкина, а са српске стране, колико нам је познато, највише удела у истраживању српско-румунских веза имали су Ђорђе Радојчић, Никола Гавриловић, Јон Дежан, Раду Флора, Милан Ванку и др.

Добро је свима позната династичка заједница између српске и румунске краљевине још од раног XIII-ог века што је свакако додатно утицало на зближавање Срба и Румуна.⁷ Разматрајући везе Срба са главним градом Румуније преко родбинских односа између краљевских породица ових двају народа, наводимо податак да је Букурешт често био домаћин многим славним личностима из српске и југословенске историје. Овде су се заустављали или живели краће или дуже време не само чланови династије Карађорђевића, већ и династије Обреновића. Осврнућемо се на најпопуларнију и најпознатију родбинску везу између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Румуније, између краља Александра I Карађорђевића (1888-1934) и принцезе Марије Хохенцолерн-Зигмаринген/ Hohenzollern-

године под вођством Александра Јоана Кузе (Alexandru Ioan Cuza).

⁵ Претпоставља се да је Калуђер Макарије штампарску вештину изучио у Венецији и у периоду од 1493. до 1495. године већ је био одштампао пет књига на Цетињу у Црној Гори.

⁶ Трговиште је својевремено, поред Венеције, Кракова и Цетиња, био четврти по реду центар у којем су штампане књиге на старословенском језику и први на простору југоисточне Европе.

⁷ Почетком октобра месеца ове године је у Букурешту у „Музеју села“, у оквиру годишње манифестације *Дани српске културе/Zilele culturii sarbe* представљена изложба необјављених фотографија са краљевског венчања под називом „Круна румунско-српког пријатељства“. Заслужни за ову изложбу су чланови Удружења српско-румунског пријатељства „Ризница“ из Србије. У Националном позоришту у Букурешту, дана 27. XI 2008. године, приказана је монодрама *Повратак краљице Марије* у режији Драгане Бошковић из Београда, која је потом емитована у оквиру продукције румунског националног радија.

Sigmaringen (1900-1961), која је била ћерка другог румунског краљевског пара, Фердинанда и Марије Хохенцолерн. Ова брачна заједница, благословена од стране Француске, омогућила је, између осталог, превазилажење непријатних несугласица између Београда и Букурешта око поделе Баната. Долазак краља Александра у краљевску румунску резиденцију, раскошни летњи дворца Пелеш уочи Божића 1921. године, изазвао је велико одушевљење у породици краља Фердинанда I Хохенцолерна. Већ на пролеће, 8. јуна, принцеза ступа на белу јахту која плови Дунавом до Београда, где је склопљен краљевски брак. Принцеза Марија ће изродити три сина, Петра (1923), Томислава (1928) и Андреја (1929), те тако учврстити династију Карађорђевића, омогућивши јој приступ вишем рангу краљевских породица у Европи. Француски историчар, Ги Готије (Guy Gauthier) присећа се ове епизоде уз напомену да је то био „брак столећа”:

Мињоним долазак у Београд променио је помало апатичну атмосферу двора, који је до тада био у знаку личности једног монарха нежење и освајача током целог свог дотадашњег века. Лепа и увек насмејана као њена мајка, наследивши од ње страст за вртове и цвеће, нова краљица, од свог оца, Фердинанда I, наследила је укус једноставности, одабравши радије да живи уместо у строгој палати у Београду, у вили на Дедињу коју је претворила у интимно и топло породично гнездо, које је било једино добро место за опуштање краља који је од свог пунолетства знао само за ратовање и политичке сукобе. [Готије, 2004: 54–55]

Још једна импозантна фигура, велики српски филантроп, балкански Ротчајлд са фасцинантном животном причом коме се ове године навршава 130 година од смрти био је Миша Анастасијевић (1803-1885), звани „капетан”, „мајор” или „банкар”, који је сахрањен у насељу Клежањ (Слејани), у близини Букурешта. Поседовао је бројне терене у Букурешту, имао је кућу у строгом центру града, у улици Доамне бр. 6 на месту где се данас налази Национална Банка Румуније. На том месту постоји зграда на којој је постављена спомен плоча, подигнута од стране Амбасаде Србије и Црне Горе 2005. године са следећим натписом: „Овде је живео велики добротвор српског и румунског народа, капетан Миша Анастасијевић 1803-1885”. Контрверзна личност, изузетно поштован не само у елитним трговачким круговима, већ и од стране књижевника о чему сведочи студија Матије Бана⁸ који је посебно ценио његов смисао за економско пословање, истичући следеће: „Оно што су за Србију представљали Вук и Доситеј у образовању, Карађорђе на бојном пољу и Милош у политици, то је предстаљао Миша у економији”. У својој студији посвећеној Миши Анастасијевићу Милан Г. Милићевић посебно истиче његове заслуге у образовању и култури Србије тога доба.

⁸ Матија Бан (1818-1903), био је Дубровчанин, српски политичар, тајни дипломата и песник. По њему је београдско насеље Баново брдо добило име.

С друге стране, било је и ироничних коментара на рачун Анастасијевића – „трговца соли”, или чак оних са искључиво негативном конотацијом, како је забележио Слободан Јовановић да је реч о „скоројевићу којем је имовина и огромно богатство које је стекао омогућило да му се оствари жеља да буде виђен и поштован међу господом”. Ипак, засигурно се може казати да је Миша Анастасијевић био један од најбогатијих људи у Европи тога доба. Његова личност остала је енигма коју су покушали да реше његов биограф Петар Милосављевић, док су румунским читаоцима ову личност приближили Миљурко и Властимир Вукадиновић. Иако није био посебно школован, Миша Анастасијевић је успео да изгради трговачко дунавско царство и да остави дубоке трагове на румунском тлу поставши истински симбол српско-румунске сарадње и пословања. Имао је успешан бизнис са преко 10.000 запослених, са 23 филијале у разним државама. Дуж Дунава и Саве поседовао је флоту од преко 70 бродова, а вредност имовине достигала је преко 20 милиона франака у злату, што је у то време значило 8 пута годишњи буџет Србије. Миша је држао монопол када је реч о продаји соли у Румунији и Молдавији, поставио је темеље првој мултинационалној компанији на Дунаву. Осим тога, био је један од највећих румунских земљопоседника (имао је у свом власништву 15 имања) и кредитирао је из личних фондова Румунију и Молдавију. Имао је много пријатеља из кругова великодостојника од владара Александру Јоан Кузе до краља Карола I. Као вешт и успешан трговац, mudar дипломата, Миша Анастасијевић је постао за врло кратко време моћан фактор за целокупну трговину соли у југоисточној Европи, уживајући искључиво право на руднике соли у Влашкој и Аустрији. Средином XIX-ог столећа, настанио се у месту Клежани где је живео до краја свог живота. Као један од најважнијих и највеликодушнијих филантропа и покровитеља, био је ктитор двеју цркава у Румунији: Цркве Светог Апостола и Еванђелисте Луке из општине Бранчени (Brânceni) из округа Телеорман, као и храма из општине Клежани посвећеног Светом Арханђелу Михаилу и Гаврилу, где данас почива његово тело. Црква из општине Клежани саграђена је по узору на Католичке цркве из Београда, имала је облик брода и била је оплемењена иконама насликаним у дрвету у неокласичном стилу реномираног румунског сликара Николаје Татарескуа (Nicolae Tătărescu), поставши заједничко јединствено културно благо од непроцењиве вредности ова два народа. На улазу у цркву налазе се портрети Мише и његове супруге, Христине. Лустери су направљени од сребра израђеног у Бечу, док су сводови цркве изграђени од махагонија и мрамора из Караре. Земљотрес из 1977. године је озбиљно оштетио цркву која није у потпуности обновљена све до данас. У чувању и рестаурацији цркве из Клежана, као и у објављивању румунске верзије биографије Мише Анастасијевића учествовао је филантроп нашег времена, Драган Царановић. Миша Анастасијевић је такође у Клежанима основао прву уметничку и занатску сеоску школу у Румунији, смести-

вши је насрам цркве. Била је саграђена по аустијском моделу. Од укупно 120 ученика, имао је 32 ученика без родитеља који су живели у интернату и о којима је посебно водио рачуна. Свим ученицима је давао помоћ у виду прибора и намирница. По националности, ученици су били махом Румуни, неколико од њих је било из Молдавије, а међу њима, како показују сачувани списи, било је и српске деце. За време празника у пролеће и у јесен у Клежанима Миша Анастасијевић је организовао редовно фолклорне смотре, а он сам је постао предмет локалног фолклора, иструменталисти су изводили „Мишино коло”. Данас испред цркве налази се споменик „Капетану“ којег је извајао скулптор Сава Стојанов на иницијативу Лиге румунско-српског пријатељства. Црква у Клежанима коју је основао капетан Миша Анастасијевић је укључена у туристички албум историјских споменика у Румунији.

2. Статистички преглед

На првом попису из 1930. године, у Букурешту се од 639.040 пописаних, 1400 лица изјаснило као Срби. Преглед броја Срба по окрузима показује податак да је од укупно 29.080, према попису становништва од 7. Јануара 1992. године у Букурешту регистровано 314 лица српске националности [Степанов, 1997: 184]. Попис из 2012. године указује на податак да су се у Букурешту од укупно 22.561, 324 лица изјаснило као Срби [Степанов, 1997: 280]. Данас у румунској престоници живи, по званичном попису из 2011. године, 215 Срба, а реалан број је, по оценама месне организације Савеза Срба негде око 1000 особа, јер се Србима из званичних статистика прикључују и они који се на попису пријављују у родним местима у румунском Банату, а раде и живе у Букурешту, као и Срби из матице који немају румунско држављанство, а већ годинама раде и живе у румунској престоници. И данас постоји део града који носи назив Ђулешти-Срби (Giulești-Sârbi). Срби су долазили у румунску престоницу у неколико таласа. Неки су дошли у Букуров град⁹ због студија, а добар део њих је остао да живи у Букурешту.

⁹ По легенди некада је један сиромашни шумар живео са својом ћерком која се звала Дамбовица у великој и густој шуми. Једног дана принц се изгубио у шуми. Лутајући шумом налетео је на Дамбовицу и питао је да му помогне да нађе пут. Принц се заљубио у прелепу шумареву ћерку и питао је да се уда за њега. Дамбовица му је одговорила да се већ обећала другоме човеку, чобанину по имену Букур. Као свадбени поклон принц јој је даровао један нож који ће јој испуњавати све жеље. Када је Букур сазнао за овај сусрет, оптужио је Дамбовицу да му је била неверна. У знак жеље да му докаже да га воли и да му је верна, она је заболо нож у један камен. Са места у који је ударила ножем у камен потекла је река бистра као девојачке сузе. Река је названа Дамбовица по имену девојке, док су девојка и њен момак основали једно мало село на крају шуме, на обали реке. Букур је насеље назвао по себи. Тако је некада мало село, данас велики град, добио назив Букурешт, а река која пролази кроз њега зове се Дамбовица.

Стога је реалност да су многи интелектуалци данашње српске заједнице (новинари, књижевници, професори или уметници) школовани углавном у Букурешту, а добар део њих делује у оквиру Савеза Срба у Румунији. Још један важан талас Срба забележен је 1948-1949. када су многи југословенски емигранти антититоисти стигли у Букурешт након проглашења Резолуције Информбироа и раздора између Јосипа Броза Тита и Стаљина (Милорад Феликс, Слободан Глумац, Милан Петровић, Момчило Лубурић и др.). Након 1955. године и погоршавања односа између Румуније и Југославије, они су наставили да живе у Букурешту, обогаћујући културни живот српске заједнице. Последњи значајан талас Срба који су живот организовали у Букурешту је онај забележен након распада Југославије, услед државно-правне издељености српског језичког простора (Драган Крстић, Драган Царановић и др.).

3. Друштвене организације

Савез Срба у Румунији – месна организација у Букурешту

Након 1989. године основан је Савез Срба у Румунији. Међу његовим филијалама убраја се и она у главном граду. Годинама је представник Срба у Букурешту био Ђока Глишић, инжењер по професији, познати спортски новинар и у младости врло талентован фудбалер. Од Ђоке Глишића штафету у организацији Савеза Срба у Букурешту преузела је Славица Кармазан, успешна пословна жена, а од пре две године ову дужност успешно обавља Борислав Велимировић, иначе новинар по професији. Месна организација Савеза Срба Румуније у Букурешту основана је 1992. године. Савез Срба заступа интересе српске заједнице у Букурешту пред локалним властима и има своје представнике на централном нивоу у највишим државним структурама Румуније¹⁰. Самим тим, Савез је друштвена организација културно-уметничког, књижевног и просветног карактера и уједно једна од најважнијих организатора културно-уметничких акција и пројеката који окупљају Србе у Букурешту и чији је циљ да већинско становништво упознају са српском културом и обичајима. Једна од најважнијих акција коју организује Савез Срба у Букурешту су *Дани српске културе* који се сваке године одржавају у првој недељи месеца октобра у сарадњи са Националним музејом села „Димитрије Густу”. Осим ове акције, значајно је поменути и оне које се односе на пројекцију српских документарних филмова, ликовне изложбе, изложбе уметничких фотографија, фолклорне представе, прославу Св. Саве која се организује у сарадњи са Амбасадом Србије у Букурешту као и са студентима Србистике са Букурешког универзитета. Важно је напоменути да је на иницијативу месне организације Савеза Срба, 2014. године потписан уговор

¹⁰ У румунском парламенту српску заједницу успешно заступа др Славомир Гвозденовић.

са Школским инспекторатом у Букурешту који предвиђа формирање групе за децу која уче српски као матерњи или страни језик уз помоћ Катедре за српски језик са Факултета страних језика и књижевности. Група од десетак малишана је почела са учењем српског језика 2014. године.

Лига румунско-српског пријатељства

Лига румунско-српског пријатељства, чији је почасни председник његова светост Калиник, бискуп Арђеша и Мушела, представља самосталну невладину организацију основану 2005. године, која има за циљ да развија „пријатељске односе између румунског и српског народа“. Од годишњих културних активности које спроводи Лига румунско-српског пријатељства издвајамо манифестацију *Дани српског филма* (у месецу априлу) коју организује у партнерству са месном организацијом Савеза Срба у Румунији као и бројне хуманитарне акције.

Наравно, све догађаје и културна или хуманитарна дешавања ових двају организација подржава амбасада Републике Србије у Букурешту.

4 . Школство

Када говоримо о румунско-српским везама у образовном контексту, неопходно је нагласити податак да је у Букурешту 1949. године основан одсек за српскохрватски језик на Филолошком факултету, као и чињеницу да словенска филологија у Букурешту има дугу традицију будући да постоји више од једног века. Наиме, прва *Катедра за славистику* основана је у Букурешту 1891. године. *Значај славистичких студија* био је управо наслов уводног предавања којим је реномирани слависта, професор Јоан Богдан (Ioan Bogdan: 1864-1919), утемељивач модерних студија славистике, први изучавалац југословенске филологије у правом смислу те речи, а потом ректор Универзитета у Букурешту, отворио студије у октобру 1891. године. Након преданог истраживачког рада на подручју словенско-румунске филологије, био је изабран за почасног члана Српске Академије наука и уметности 1914. године. После Јоана Богдана, Катедра за славистику Универзитета у Букурешту добија наследника, његовог ученика Петре Канчела (Petre Cancel: 1890-1947). Петре Канчел је дипломирао на Универзитету у Букурешту, а по професији је био историчар, румунски филолог и слависта. Као млад професор специјализирао је студије у Софији, Бечу, Прагу и Београду, а држао је предавања из историје југословенске књижевности, посебно из народне књижевности. Од његових објављених предавања издвајамо тумачење једне од најлепших српских балада, *Хасанагинице*, чиме ће изнова потврдити добро познавање српског језика. Од његових сарадника посебно је активан био Антон Б. Балота (A. Balota: 1901-1971), који се специјализо-

вао у Београду где је одбранио докторску дисертацију под насловом: *Речи словенског порекла и румунска назализација* под менторством чувеног српског лингвисте, проф. др Александра Белића. Од 1927. године за асистента на истој катедри, именована је Марија Тимуш Канчел (Maria Timuş Cancel), а 1935. године Богољуб Писаров¹¹, један од најталентованијих преводилаца српске међуратне књижевности. Још једно сведочанство о румунско-српским везама у образовном контексту односи се на Јована Дучића који је 1937. године радио у посланству у Букурешту, а 6-ог јануара 1939. године био је именован за опуномоћеног амбасадора Краљевине Југославије у Букурешту. У улици Калеа Мошилор (Calea Moşilor) и данас у знак сећања на овог великог писца Основна школа бр. 71 носи његово име.

У септембру 1952. године у Букурешту се оснива Институт за стране језике и књижевности који је обухватао четири катедре: за енглески, немачки, српскохрватски и француски језик. Године 1955. образована је заједничка *Катедра за словенске језике и књижевности*, на чијем челу ће се наћи Мирко Живковић (од 1955 до 1956. године). Мирко Живковић је најпре радио као ванредни професор, да би 1980. године постао редовни професор, а на факултету је остао све до одласка у пензију (1986). У оквиру *Катедре за српскохрватски језик* од 1952. године био је ангажован као асистент Чедомир Чонка Клисерац (1929-1982), новинар, талентовани писац, аутор занимљивих књига из области књижевне репортаже и уједно један од најбољих познаваоца књижевног српског језика. Касније ће радити у Темишвару за редкцију часописа „Правда”. У том периоду повећао се број наставних позиција, већ споменутим именима придружиће се југословенски лектори: Бранко Берић, Миливој Георгијевић, Душко Новак, асистенти Иван Антин, Александар Филиповић и Милорад Благојев. Касније, 1956. године су се запослили и Сава Јанковић као и Загорка Пашић.¹² У септембру 1963. године у Букурешту је почео са радом *Институт за стране језике и књижевности*, у чијем је саставу била и *Катедра за словенске језике*. Оснивање *Факултета словенских језика*, у оквиру Института за стране језике и књижевности при Универзитету у Букурешту, омогућено је на тај начин што су се ујединили са одсеком за руски језик и књижевност „Максим Горки” (1948-1963), чиме је изучавање словенских и других страних језика знатно добило на квалитету. То је раздобље када се уводи дупла специјализација, односно студент по завршеном факултету добија диплому о знању два језика. Године 1962. члан катедре постаје Војислава Стојановић (1934-1989), која је још из сту-

¹¹ Богољуб Писаров је између осталог превео и неколико књига из стваралаштва Јована Дучића, једног од најрепрезентативнијег песника српске књижевности тога доба и уједно првог амбасадора Југославије у Букурешту.

¹² У оквиру колектива наставника са катедре поменули смо само оне српског порекла.

дентских дана показала интересовање за историју и теорију књижевности.¹³ У септембру 1976. године *Институт за стране језике и књижевности* је укинут и основан је *Факултет страних језика и књижевности* у оквиру Универзитета у Букурешту. Од овог периода до 1986. године функцију шефа Катедре за словенску филологију обавља професор др Мирко Живковић, ре-номирани стручњак у изучавању српскохрватског језика и књижевности. Од 1996. године Одсек за хрватски језик и књижевност и Одсек за српски језик и књижевност делују одвојено из чијих редова у просеку сваке друге године изађе петнаестак студената. Од 2012. године, две катедре, за русистику и славистику, ушле су у састав *Департмана за руску и словенску филологију*. Одсек за српски језик и књижевност, данас, игра врло важну улогу у оквиру *Департмана за руску и словенску филологију* на којем се изучава 9 словенских језика.

На факултету се првих година почело са образовањем кадрова пре-водиачког смера, а нешто касније постаје актуелан и филолошки смер за образовање професора. Од свог оснивања па до данас, на факултету је радио велики број предавача чија се делатност није сводила само на рад са студентима и на формирање посленика у различитим културним и научним подручјима, већ је подразумевао и њихово ангажовање на писању уџбеника и антологија књижевности за школске потребе, као и рад на превођењу југословенских књижевности на румунски језик. Треба посебно истаћи да је већина данашњих афирмисаних књижевника који пишу на српском језику студирала управо на овом Факултету код врских предавача српског порекла. Поред наставног рада, професори са факултета су се током времена истакли и на научно-истраживачком пољу, нарочито на подручју румунско-југословенских културних, књижевних и лингвистичких веза, југословенских књижевности, народне књижевности и дијалектологије. Такође, вредан посебног помена је и њихов рад на превођењу српске књижевности на румунски, поготово у домену прозе и драматургије [Неделку, 2011: 77-89].

5. Закључне напомене

У раду смо покушали да пружимо општи приказ Срба у граду на оба-лама Дамбовице из историјске, статистичке перспективе, узевши у обзир друштвене организације и образовне јединице које су у вези са промови-сањем српске културе у Букурешту. Будући да смо осмислили ову пробле-матику у оквиру ширег пројекта, између осталог, остаје да стање Срба у Букурешту данас, које се реално разликује од стања у некој од претходних

¹³ Истраживач Стеван Бугарски ће јој посветити опширну монографију *Додир и прожимања*, Темишвар, 2009.

деценија, презентујемо у неком од будућих радова. Најновија историја српског народа имала је динамичан, у целини посматрано, позитиван ток, изузетно богат значајним резултатима. Разлози томе су свакако историјске и друштвено-политичке природе.

Литература

- Бан, 1890: М. Бан, *Viața maiorului Misa Anastasijevic*, Mesagerul Societății Științifice Sârbe, vol. 71, Belgrad.
- Бугарски, 2007: С. Бугарски, *Zavičajna književnost Srba iz Rumunije. 1918-1947*, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar.
- Бугарски, 2009: С. Бугарски, *Додури и прожимања*, Темишвар.
- Ванку, 2005: М. Vanku, *Srpsko-jugoslovensko-rumunski odnosi kroz vekove*, Stručna knjiga, Beograd.
- Готије, 2004: G. Gauthier, *Acvile și lei. O istorie a monarhiilor balcanice*, traducere din franceză de Ludovic Skultéty, Humanitas, București.
- Дамаскин, 1963: М. Damaschin, *Date noi cu privire la Macarie tipograful*, în Studii. Revistă de Istorie, nr. 2, anul XVI, București.
- Живковић, 1976: М. Živković, *Svedočanstva*, Kriterion, Bukurešt.
- Јорга, 1965: N. Iorga, *Serbia eroică și martiră în Pagini alese*, Editura pt literatură, București, стр. 440-46.
- Милин, 2004: Ž. Milin, *Leksikon poratnih Srba poslanika pisane reči*, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar.
- Милин, 1992: М. Milin, *Relațiile politice romăno-sârbe în Epoca modernă (secolul al XIX-lea)*, Editura Academiei Române, București.
- Милосављевић, 2004: P. Milosavljević, *Miša Anastasijević*, traducere din limba sârbă, Miljurko și Vlastimir Vukadinović, Paralela 45, București.
- Мунћан, 2007: I. Munćan, *Scriitori sârbi din România*, Uniunea Sârbilor din România, Timișoara.
- Мунћан, 2010: I. Munćan, *Naše gore list*, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar.
- Неделку, 2011: О. Nedelcu, *Literatura sârbă, у Bibliografia traducerilor din literaturile slave 1945-2011*, стр.77–89. Букурешт
- Никоара, 2005: Т. Nicoară, *Istoria și tradițiile minorităților din România*, http://hiphi.ubbcluj.ro/Public/File/sup_curs/istorie24.pd
- Павловић, 2012: М. Pavlović, *Srbi u Temišvaru*, Etnografski institut SANU, Beograd.
- Попи, 1998: G. Popi, *Românii din Banatul sârbesc (1941-1996)*, vol. II, Editura Libertatea, Pančevo.
- Радан, 2004: М. Радан, *Развој изучавања српског језика као матерњег и страног у Румунији са посебним освртом на актуелне проблеме*. In: Probleme de filologie slavă, nr. XII, Universitatea de Vest, Timișoara, p. 89-102.

- Сабљић, 1996: D. Sabljic, *Srpsko školstvo u Rumuniji*, Demokratski savez Srba i Karaševaka u Rumuniji, Temišvar.
- Степанов, 1997: Lj. Stepanov, *Savez Srba u Rumuniji. 1990-1997*, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar.
- Степанов, 2004: Lj. Stepanov, *Savez Srba u Rumuniji. Decembar 1989- Decembar*, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar.
- Церовић, 1991: Lj. Cerović, *Srbi u Rumuniji od ranog srednjeg veka do današnjeg vremena*, Misao, Novi Sad.
- Церовић, 2000: Lj. Cerović, *Srbi u Rumuniji*, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar.
- Цурлеа, 2012: P. Țurlea, *Românii din Serbia 1940-1944*, Editura enciclopedică, Universitatea Creștina „Dimitrie Cantemir“, București.
- x x x, *Trajanje. Izbor iz književnosti na srpskohrvatskom jeziku u SR Rumuniji*, izbor izvršila i prikaz napisala Vojislava Stojanović, Valjevo, 1986.
- x x x, Zbornik: *Srpsko-rumunske veze i prožimanja na kuturološkom planu*, priredio Milja Radan, Savez Srba u Rumuniji, Temišvar, 2005.
- x x x, *Dimensiuni ale învățământului minorităților naționale din România. Ediție jubiliară 1993-2003*, Studium, București, 2003.
- x x x, *Panorama învățământului pentru minoritățile naționale din România în perioada 2003-2006*, Coresi, București, 2006.
- x x x, *Položaj i perspektive srpskog naroda u zemljama okruženja*, Službeni glasnik, Beograd, 2008.

Oktavia I. Nedelcu
Lidija V. Čolević

THE SERBIANS IN BUCHAREST A GENERAL OVERVIEW

Summary

Since the ethnonyme “Serbians” refers specifically to those Serbs who lived once and live in the districts of Timis, Caras-Severin and Arad, this paper deals with the Serbians in Bucharest. It is necessary to investigate precisely this segment of the population from the cultural point of view, which often was unfair neglected in the past.

Keywords: Serbians in Bucharest, the Romanian-Serbian relations, cultural point of view, Serbian (Yugoslavian) history